

53 מנחת חוטא של פתניס, במנחת חוטא של ישראל, מה מנחת
 54 חוטא של ישראל נקמצת אף מנחת חוטא של פתניס נקמצת, ואף
 55 שאינה נאכלת. מברר רבי שמעון: אי – אם כן שמא תדרוש מה
 56 מנחת חוטא של ישראל נקמצת וישיריה נאכלין, אף מנחת חוטא
 57 של פתניס נקמצת וישיריה נאכלין. ומשיב: תלמוד לומר 'לכהן
 58 במנחה', ויש לדרוש לענין עבודת הכהן במנחה, ולא לאשים
 59 במנחה – לענין חלק המזבח דינה חלוק, הא כיצד – דרשה זו כיצד
 60 מתקיימת, קומין קרב בעצמו וישירים קריבין בעצמן.
 61 הגמרא דנה בדרשת תנא קמא. מקשה הגמרא: הא – הלכה זו
 62 שתהא עבודתה נפקא, כלומר מברייתא אחרת, ששינו, מנין לכהן
 63 שפא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה, אף שלא
 64 במשמרת שלו, תלמוד לומר 'קבא בכל אנת נפשו אל המקום אשר
 65 יבחר ה' וישרת' (דברים יח-ט), דהיינו שתמיד רשאי לבוא ולהקריב את
 66 הקרבנות של עצמו.
 67 מתרצת הגמרא: אי מהתם הוה אמינא הני מילי בדבר שאין בא
 68 על חטא, אבל דבר שפא על חטא כגון מנחת חוטא, אימא לא,
 69 ולכן נצרכת הדרשה של תנא קמא מהפסוק העוסק במנחת חוטא.
 70 מקשה הגמרא: והא נמי מהבא נפקא והלא מהתם נפקא, שכן
 71 שינו, 'וכפר הכהן על הנפש השגגת בחטאה בשגגה' (במדבר טו כח),
 72 וכיון שנאמר 'על הנפש השוגגת' מדוע נאמר שוב 'בחטאה בשגגה',
 73 יתור זה מלמד, שהכהן מתכפר על ידי עצמו. שכן יש לדרוש,
 74 וכיפר הכהן על הנפש השוגגת, ואפילו אם נפשו של עצמו היא זו
 75 ש'חטאה בשגגה'. מתרצת הגמרא: אי מההוא הוה אמינא הני מילי
 76 בשוגג, אבל בחטא הנעשה פמוד לא יוכל הכהן להקריב בשל
 77 עצמו, קא משמע לן בדרשה האמורה במנחת חוטא, שאפילו בחטא
 78 הנעשה במזיד כהן מקריב בשל עצמו.
 79 תמזה הגמרא: פמוד היכי משפחת לה – איך שייך קרבן על מזיד,
 80 והלא הקרבנות הם רק על שוגג. משיבה הגמרא: בידון שבושעה –
 81 שנשבע שאינו יודע עדות לחבירו, ונמצא ששיקר, שבאופן זה אף
 82 במזיד חייב מנחת חוטא.
 83 הגמרא מביאה שיטה נוספת לגבי הקרבת מנחת חוטא של כהן: תניא
 84 אידך – ברייתא אחרת, רבי שמעון אומר מנחת חוטא של פתניס
 85 נקמצת והקומין קרב בפני עצמו והשירים קריבין בפני עצמן, רבי
 86 אלעזר רבי שמעון אומר, הקומין קרב בעצמו והשירים מתפזרין
 87 על בית הדשן – במקום שמפוזר בו אפר מהמזבח.
 88 הגמרא מבררת לאיזה מקום התכוון רבי אלעזר: אמר רבי הייא פר
 89 אבא, הויה ביה ו-דן בברייתא זו רבי יוחנן, בית הדשן דהיקא – היכן
 90 הוא בית הדשן המזוכר, אי דלמעלה – על המזבח במקום שבו היה
 91 צבור הדשן, אם כן תיינו אבות – הרי זה כדברי אביו רבי שמעון,
 92 שאמר שיש להקריב את השירים על גבי המזבח. ואי דלמטה –
 93 דהיינו על רצפת העזרה המזרחית של הכבש ששם נתנו כל בוקר את
 94 תרומת הדשן, קשה, וכי יש לך דבר מן הקרבנות שיקרב למטה –
 95 ברצפת העזרה.
 96 אמר ליה רבי אבא לרבי יוחנן, דלמא לאיבוד, כלומר, שמא אין
 97 כוונתו שהניחום שם לשם הקרבה, אלא אכן עיקר דינם הוא להניחם
 98 שם לאיבוד. אומרת הגמרא: אחיכו עליה – שחקו בני הישיבה על
 99 דבריו וענו לו, וכי יש לך דבר מן הקרבנות שיקרב לאיבוד –
 100 שמפרישים אותו לכתחילה על מנת לאבדו.
 101 הגמרא מביאה שכן היא גזירת הכתוב שמוליכין אותם לבית הדשן
 102 שלמטה ולאיבוד, כדי לסייע להבנתו של רבי אבא בדברי רבי
 103 אלעזר: תני ו-שנה ברייתא אבות דרבי אבין, נאמר (ויקרא טו) 'כל

מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל, ויש לדרוש לאכילה הקשתיה
 ולא לדבר אחר. להלן יתבאר אופן הדרשה, מכל מקום הדרשה
 היא, שמנחת חובתו הוקשה למנחת חביתין המזכרת קודם לכן, רק
 לענין שאין לאוכלה, ולא לענין הקרבתה, שמנחת חביתין נקרת
 ומנחת חוטא נקמצת וישיריה הולכים לאיבוד. ומאור שמצאנו כן
 בברייתא, יש לפרש כך גם את דברי רבי אלעזר.
 הגמרא מבארת כיצד נדרשת דרשה זו מן הפסוק: מאי קא אמר,
 כלומר כיצד ניתן לדרוש כן, והלא בפסוק זה נאמר 'כליל תהיה',
 דהיינו שצריך להקטירה ולא לאבדה. אמר אבין הני קא אמר,
 בהכרח שהפסוק עוסק בשתי מנחות, שאם לא כן היה צריך לכתוב
 רק 'כליל תהיה' והיה מובן שלא תאכל, ומעתה יש לדרוש, כל
 מנחת כהן לא תאכל ואפילו מנחת חובתו, אבל כליל תהיה רק
 מנחת נדבתו. דהיינו מה שנאמר 'כליל תהיה' מתפרש על מנחת
 נדבתו, אבל מנחת חובתו יתכן לפרש שהולכת לאיבוד.
 אמר ליה רבא לאבין, סבינא חריפא מפסקא קראי – וכי סכין חד
 חותך את הפסוק, שאתה דורש תחילה את ה'לא תאכל' ואחר כך את
 ה'כליל' והלא הסדר בפסוק הוא הפוך, 'כליל תהיה לא תאכל'. אלמ
 אמר רבא, כך יש לדרוש, כל מנחת כהן, כליל תהיה נדבתו, ולא
 תאכל חובתו. כלומר רבא סובר בדיוק כמו אבין, אלא שדורש
 באופן שאינו צריך להפך את הפסוק.
 הגמרא מקשה על אבין ורבי: ואיפוך אבא – מדוע לא לדרוש הפוך,
 שנדבתו לא תאכל, וחובתו עולה כליל. מתרצת הגמרא: מסתברא
 נדבתו הוה ליה לרבויה שתהא כליל במנחת חביתין, משום שדומה
 לה בכמה דברים, שכן תדירה, שיכול להתנדב אותה בכל יום
 כמנחת חביתין שהיתה באה בכל יום, ולא חטי – אינה באה על חטא,
 וכסים יריחיה – ערב ריחו.
 מקשה הגמרא: אדרבה, חובתו הוה ליה לרבויה שתהא כליל
 כמנחת חביתין, שכן השיעור שלה הוא עשרון – עשירית האיפה
 ולא יותר (ויקרא טו א), אבל במנחת נדבה יכול להביא אפילו ששים
 עשרונים בכלי אחד, וכן חובה להביאה כמנחת חביתין שהיא חובה.
 מתרצת הגמרא: הנה נפישן – אלו מרובים, כלומר מנחת נדבה דומה
 ביותר דברים, ולכן מסתבר לרבות מנחת נדבה לכליל.
 הגמרא ומבררת מדוע נאמר 'לא תאכל' לפי השיטות הסוברות שגם
 מנחת חוטא של כהן עולה כליל: ורבנן הסוברים שמנחת חוטא עולה
 כליל, הא ו-פסוק זה) 'כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל' מאי
 עבדי ליה – כיצד ידרשו אותו, שהרי אחר שאמר 'כליל תהיה', הלא
 תאכל מיותר.
 משיבה הגמרא: מיבעי להו – לשני הציוויים, לכדתניא, אם היה
 נאמר רק 'לא תאכל', הייתי אומר, אין לי ללמוד מפרשה זו, אלמ
 שעליונה ו-מנחת חביתין המזכרת בתחילת הפרשה) ב'כליל
 תקטר', ורק התחלתה ו-שאר מנחות כהן המזכרות בסוף הפרשה)
 בלא תאכל, ומנין אני למד שיש ליתן את האומר של זה בזה, ואת
 האומר של זה בזה, שיהיו שתיהן בכליל תקטר ובלאו על אכילתו,
 תלמוד לומר 'כליל' 'כליל' לגזירה שונה, נאמר כאן – בכל מנחת
 כהן 'כליל', ונאמר להלן – שם במנחת חביתין 'כליל', מה להלן
 בכליל תקטר אף כאן בכליל תקטר, ומה כאן ליתן לא תעשה
 על אכילתו, אף להלן ליתן לא תעשה על אכילתו.
 הגמרא מביאה ספק של רבינא בענין לאו זה: בעי רבינא, כהן שאכל
 מן האומדן – חלקי הקרבן שיש להעלותם על המזבח, מהו. מבאר
 רבינא במה הסתפק, לענין לאו דריות – איסור זר לאכול מן
 הקדשים,

52 שאין כולה נאכלת לכהנים.
 53 ממשיכה הגמרא להקשות: **וְהָאִיכָא לֹזַג שְׁמֵן שֶׁל מְצוּרַע** שנאכל
 54 לכהנים ואין ממנו למזבח. מתרצת הגמרא: **אִיכָא מְתַנּוּתֵינוּ** – יש את
 55 ההזאות שמוים ממנו, וכיון שאין כולו נאכל לכהנים לא שנאו התנא.
 56 מבררת הגמרא: **וּמֵאֵי כֶּזֶוּ** – מדוע נצרך התנא לשנות שבוה יפה כח
 57 הכהנים ומיעט דברים אחרים שיש בהם נתינה למזבח, הלא כל
 58 הניתנים למזבח כתובים בתורה במפורש, ולא חידש בכך כלום.
 59 מתרצת הגמרא: משנתינו באה **לְאִפּוּקֵי מִמָּאן דְּאָמַר** – להוציא ממי
 60 שסובר ששתי הלחם הפאות בפני עצמן – אם הביאן בחג השבועות
 61 ללא כבשי השלמים, לְשִׁרְיָפָה אֲתֵינּוּ – עיקר דינם הוא לשריפה ולא
 62 לאכילה, קַמְשַׁמְעֵ לָן – משמיענו התנא שאין הדבר כן, אלא דְּכֶזֶוּ –
 63 בשתי הלחם יָפָה בְּתֵּי הַכֹּהֲנִים לְעוֹלָם – שגם באופן שבאו בלי
 64 הכבשים, עיקר דינם הוא שיכולים הכהנים לאוכלם, ואין עיקר דינם
 65 לשריפה.

66 משנה כָּל הַמְּנַחֲתוֹת הַנֶּעֱשׂוֹת בְּבָלִי, כגון, מנחת מחבת ומנחת
 67 מרחשת, מְעִינֹת שְׁלֹשָׁה מְתַנּוֹת שְׁמֵן ואלו הן, יִצְיָקָה,
 68 וּבְלִילָה, וּמִתֵּן שְׁמֵן בְּבָלִי קוֹרִים לְעִשְׂוֵיתָן, כלומר, בתחילה היה נותן
 69 מהשמן אל תוך כלי ולאחר מכן שוב נתן שמן ובלל אותו בעיסה, ולאחר
 70 מכן שוב נותן מהשמן לקיים מצות יציקה.
 71 המשנה מביאה מחלוקת, בענין הבלילה במנחות הנעשות חלות, כגון
 72 מנחת מאפה תנור ומנחת מחבת ומרחשת שמתנגם בכלי: הַחֲלוֹת
 73 בְּוִלְלָן – מקיים מצות בלילה לאחר שהן חלות אפיוות, שמפורר
 74 אותם לפתיחים, ונותן עליהם מהשמן ובללם, דְּבָרֵי רַבִּי. וְהַכֹּמִים
 75 אֲוִמְרִים, סוֹלֶת בולל, דהיינו שעושה את הבלילה קודם האפייה.
 76 מנחת מאפה תנור יש בה שני מינים, חלות ורקיקים. המשנה מבארת
 77 שיש חילוק בניהם בדין הבלילה: הַחֲלוֹת של מאפה התנור היו
 78 מְעִינֹת פְּלִילָה, וכפי שנתבאר לעיל זמן הבלילה לשיטת רבי
 79 וחכמים, וְרִקְקִין אינם טעונים בלילה אלא במקום זה טעונים
 80 מְשִׁיחָה, כלומר, אחר אפייתם היה מושח (מורח) הכהן מהשמן על
 81 הרקיקין. מברר התנא: בִּיצֵד מוֹשְׁחָן – באיזה צורה מושחן. משיב
 82 התנא: קִמִּין כִּי – אות כ"ף בכתב היווני נקראת 'כי', וצורתה היתה
 83 כעין אות טי'ת שלנו, וכעין צורה הנוצרת כשמרחיק אדם את
 84 האגודל מהאצבע. וכעין צורה זו היה הכהן מושח מהשמן על כל
 85 ריקי. (והשאר נאכלין) [וּשְׂאֵר הַשְּׁמֵן הַנּוֹתֵר בְּכָלִי לֹאֲחֵר שְׁסִיִּים
 86 הַמְּשִׁיחָה, נֹאכְלִי] לְכַהֲנִים.
 87

נמרא

88 מלשון המשנה משמע שרק הנעשות בכלי טעונות שלש מתנות,
 89 מבררת הגמרא: לְמַעוּטֵי מֵאֵי – איזה מנחה בא התנא למעט שאינה
 90 טעונה שלש מתנות. משיבה הגמרא: **אָמַר רַב פַּפְא**, לְמַעוּטֵי מְנַחַת
 91 מֵאִפָּה תנור (חלות ורקיקין), שאין כל עשיותיה בכלי ואינה טעונה
 92 שלש מתנות אלא שתי מתנות בלבד, דהיינו שאין בה את מצות
 93 היציקה לאחר הבלילה.
 94 הגמרא מביאה ברייתא המבארת מנין ששלשת המתנות השנויות
 95 במשנה, נוהגות בכל המנחות: **תֵּנוּ רַבְּנָנּוּ, וְאִם מְנַחַת מִרְחֶשֶׁת**
 96 **קִרְבָּנָה סֵלֶת בְּשִׁמֵן תַּעֲשֶׂה** (ירקא ב ז), כתוב זה מִלְּמַד, שְׁמַנְתָּ
 97 מרחשת מְעִינָה מִתֵּן שְׁמֵן בְּכָלִי לפני נתינת הסולת, משום שמשמע
 98 שהסולת בתוך השמן תַּעֲשֶׂה, ועוד דורשים, 'קִרְבָּנָה' 'קִרְבָּנָה'
 99 לְגוֹרָה שְׁוֶה, שבמנחת מרחשת נאמר (שם) מְנַחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבָּנָה
 100 ובמנחת מחבת נאמר (שם ב ה) מְנַחָה עַל הַמְּחַבֵּת קִרְבָּנָה, ודורשים
 101 גיירה שיה בין שתי המנחות הללו, שכל מה שאמור בו נוהג אף בו,
 102

1 **לֹא קָא מִיבְעִינָא לִי** – בזה אינני מסתפק, שבודאי חייב על כך, שכן
 2 נחשב הוא כזר לגבם, כִּי קָא מִיבְעִינָא לִי לענין לֹא דְּכָלִיל תְּהִיָּה
 3 מֵאֵי, האם הגיירה שוה המובאת לעיל (ע"ז), נדרשת רק למנחות, או
 4 שמא נדרשת על כל מה שדינו להיות מוקטר, שיהיה איסור לאו על
 5 אכילתו.

6 הגמרא פושטת את הספק: **אָמַר רַב אֶהְרִן לְרַבִּינָא, תָּא שְׁמַע,**
 7 **דְּתַנִּינָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲמַר,** כָּל שֶׁהוּא בְּכָלִיל תְּהִיָּה – שדינו לעלות
 8 על המזבח, בא הכתוב לִיתֵן לֹא תַעֲשֶׂה עַל אֲכִילָתוֹ.
 9 משנה מְנַחַת כְּהֻנִּים – כל מנחה שמביא כהן, וּמְנַחַת בְּתֵּן מְשִׁיחָה –
 10 שהיה הכהן הגדול מקריב כל יום, וּמְנַחַת נִסְכִּים – הבאה עם
 11 קרבן, עולות לְמוֹזֶבֶת וְאִין בְּתֵּן חֶלֶק לְכַהֲנִים, וְכֹהֵן יָפָה (חשוב) בְּתֵּן
 12 מְזֻבָּה מִבְּתֵּן הַכֹּהֲנִים. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם הַבָּאִים בחג השבועות, וְלֶחֶם
 13 הַפְּנִים שהיו מניחים כל שבוע על השולחן בהיכל, נֹאכְלִין לְכַהֲנִים
 14 וְאִין בְּתֵּם חֶלֶק לְמוֹזֶבֶת, וְכֹהֵן יָפָה (חשוב) בְּתֵּן הַכֹּהֲנִים מִבְּתֵּן
 15 הַמוֹזֶבֶת.

נמרא

16 מלשון התנא 'ובזה' משמע שאין דברים נוספים, הגמרא מקשה על
 17 כך: וְתוּ לִיכָא – וכי אין עוד דבר הקרב כולו למזבח, וְהָאִיכָא –
 18 והרי יש את העולה, שקריבה כולה למזבח ואינה נאכלת לכהנים.
 19 מתרצת הגמרא: **אִיכָא (יש) את עוֹרָה שְׁנֵיתִי לְכַהֲנִים.**
 20 ממשיכה הגמרא להקשות: וְהָאִיכָא עוֹלֹת הָעוֹף שקריבה כולה
 21 למזבח. מתרצת הגמרא: **אִיכָא מוֹרְאָה וְנוֹצָה** – יש את החלקים
 22 הללו מעולת העוף שאינם קרבים במזבח, ולכן לא מנאה התנא
 23 שיפה בה כח המזבח.
 24 ממשיכה הגמרא להקשות: וְהָאִיכָא נִסְכִּים – יין הבא עם מנחת
 25 הנסכים ועולה למזבח ואין בו חלק לכהנים. מתרצת הגמרא: לְשִׁיתֵין
 26 אֲוִלִי – היה ניתן בשיתין ולא על אש המזבח, ולכן אינו נחשב כחלק
 27 המזבח, ולפיכך לא שנאו התנא.
 28

29 מבררת הגמרא: **וּמֵאֵי כֶּזֶוּ** – ומדוע נצרך התנא לומר 'בזה יפה כח
 30 המזבח' שמשמע שבא להשמיענו שרק אלו שהזכירו במשנה אינם
 31 נאכלים לכהנים, אבל אחרים נאכלים, ולכאורה הרי כל אלו
 32 שנאכלים לכהנים כתובים בתורה במפורש, ואין צורך למעט אותם
 33 שאינם בכלל אותם שקרבים רק למזבח. משיבה הגמרא: **לְאִפּוּקֵי**
 34 **מִדְּשִׁמוּאֵל, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, הַמְּתַנְּבֵי יוֹן** בפני עצמו ללא קרבן,
 35 מְבִיאֵוּ וּמוֹלְפוּ (ו-נותנו מעט מעט) עַל גְּבֵי אִישִׁים – על אש המזבח,
 36 קָא מְשַׁמְעֵ לָן – משמיענו התנא שאין הדבר כן, אלא דְּלְשִׁיתֵין אֲוִלִי
 37 – שאין לתת יין זה על אש המזבח, שרק אלו שהזכירו במשנה הם
 38 קרבים כולן למזבח אבל יין זה נותנו אל השיתין, כדין כל הנסכים.
 39 מוסיפה הגמרא: אמנם דברי התנא ששנה 'בזה יפה כח המזבח' גם
 40 מְסִיעֵ לִיהָ לְשִׁמוּאֵל – יש בהם סיוע לדברי שמואל לענין דין אחר,
 41 דְּאָמַר שְׁמוּאֵל (זבחים ט"ז), הַמְּתַנְּבֵי שְׁמֵן בפני עצמו ללא קרבן,
 42 קוֹמְצוֹ, ומקטיר הקומץ על המזבח, וּשְׁרָיו – שירי השמן שנתרו
 43 בכלי לאחר הקמיצה נֹאכְלִין לכהנים, ובשמן זה יש חלק למזבח
 44 ולכהנים. והרי זה כדברי התנא ששנה שרק באלו שהזכירו במשנה,
 45 יפה כח המזבח ואין בהם חלק כלל לכהנים.

46 שנינו במשנה: שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפְּנִים נאכלים לכהנים ואינם
 47 עולים למזבח ובוה יפה כח הכהנים מכח המזבח. מהלשון 'ובזה'
 48 משמע שאין דברים נוספים, הגמרא מקשה על כך: וְתוּ לִיכָא – וכי
 49 אין עוד דבר הנאכל כולו לכהנים, וְהָאִיכָא – והרי יש את חַמַּטַּת
 50 הָעוֹף, שנאכלת לכהנים ואין מקריבין ממנה למזבח. מתרצת הגמרא:
 51 **אִיכָא (יש) את דְּמָה שְׁנֵיתִן במזבח, ולפיכך לא שנאה התנא כיון**